

010211

Fukt, röta, mögel och skadedjur orsakar årligen skador på svenska byggnader för miljardbelopp. Just nu ökar angreppen av hussvamp och husbock, som kan förstöra husens bärande delar.

Fukt grogrund för husangrepp

Av **Bo Westmar**

Enbart vattenskador i bostäder och fritidshus kostar årligen försäkringsbolagen drygt 1 miljard kronor. Hur mycket skadedjursangrepp kostar finns det inte statistik på.

Den verkliga kostnaden för vattenskador är betydligt högre än 1 miljard, eftersom försäkringar inte täcker alla skador och en del aldrig anmäls till bolagen.

För skadedjur finns inte ens tillförlitlig statistik, men bekämpningsföretaget Anticimex som dominerar den svenska marknaden, genomför varje år cirka en halv miljon saneringar. Kostnaden för varje sanering är i genomsnitt cirka 1.000 kronor.

- Med övriga skador, både sådana som täcks av försäkringar och sådana som ägarna själva får ta hand om, hamnar totalkostnaden för skadedjuren förmodligen över 1 miljard kronor, säger Lars-Åke Holm, affärsområdeschef vid Anticimex.

Den senaste tiden har angreppen av hussvamp ökat markant, troligen en följd av den fuktiga hösten. Under två månader rapporterades 200 fall, mot normalt 300 fall på ett helt år.

Det är få skador jämfört med dem som orsakas av felaktiga huskonstruktioner, men den äkta hussvampen är den mest fruktade virkesförstöraren av alla. Svampen växer med en halv centimeter per dygn och kan under gynnsamma omständigheter och på relativt kort tid totalförstöra ett trähus. Och hussvampen är vanligare än man kan tro. Vid en undersökning i Norge 1995 efter kraftiga översvämningar påträffades hussvamp i en fjärdedel av de undersökta husen.

Svampen vållar i många fall relativt liten skada, så länge inga ingrepp görs i husen. Men får den de rätta betingelserna växer hussvampen ohämmat. Det kan till exempel ske genom att äldre hus moderniseras genom tilläggsisolering eller inläggning av täta golv. Enligt den svenska biologen Johan Mattsson, verksam i Norge och expert på biologiska byggnadsskador, kan även hussvampen använda isolering av stenull för påskynda nedbrytningen av trävirke.

Bäst trivs hussvampen vid rumstemperatur, cirka 20 grader och lätt fuktat virke, med cirka 30 procents fuktkvot. Svampen är speciell genom att den själv kan transportera nödvändig fukt och kalk, som används vid nedbrytningen av cellulosa, till nya och

LÄS MER HÄR

- [Giftig svamp trivs på giftskivor](#)
- [Hussvampen äter upp huset underifrån](#)

FAKTA

- [Husets skadegörare](#)

relativt torra angreppsställen.

Hussvampen är en av cirka 180 brunrötesvampar, som kan angripa byggnader. Andra är källarsvamp, mögelticka, källarkantarell och vedmussling. De trivs bäst i miljöer som är fuktigare och varmare.

I Sverige täcker normalt inte den vanliga villahemförsäkringen skador orsakade av hussvamp. En tilläggsförsäkring som innefattar förinspektion och besiktning vart fjärde år, samt eliminering av självriskan vid vattenskada kostar cirka 800 kronor per år.

Enligt Anticimex har även angreppen av husbock ökat under senare tid.

- Husbocken angriper främst konstruktionsvirke, grövre virke. I dag är dessa ofta av klenare dimensioner och i mindre utsträckning av kärnved. Det gör att angreppen kan få drastiska följder. Det finns exempel på lite över tio år gamla hus som har angripits av husbock. Relativt färskt trä innehåller fortfarande ämnen som har avskräckande effekt på husbock. Men efter ett tag försvinner dessa ämnen, säger Jan Jungerstam, biolog vid Anticimex.

Husbocken är speciell eftersom den inte kräver fuktigt virke. Den förekommer utmed hela Östersjökusten, från Dalälven och neråt och är speciellt vanlig på Öland, Gotland, i Skåne och Blekinge. Även i Mälardalen är husbock relativt vanligt förekommande.

En annan allvarlig skadegörare på byggnader är hästmyra, som inte äter virke men kan använda det som boplats. Angreppen av hästmyror, Europas största myrart, har ökat i och med att människorna har inkräktat på dess naturliga boplatser.

Saneringen sker vanligtvis genom att de skadade delarna avlägsnas, i kombination med kemisk bekämpning. Försök pågår även med alternativa bekämpningsmetoder, bland annat värmebehandling.

Fuktskador i byggnader är en av de vanligaste inkörsportarna för angrepp av både skadedjur och rötsvampar. I modernare hus handlar problemen i många fall om mögelskador, orsakade av felaktiga grundkonstruktioner. Ungefär 50.000 småhus byggda från 1970-talet och framåt beräknas i dag ha fuktproblem som borde åtgärdas. Ungefär en tiondel av dem har fått hjälp via statliga småhussskadenämnden.

- Krypgrunderna är vårt hatobjekt nummer ett just nu. De började byggas på 1970-talet, när man förstod att plattgrunder utan underliggande isolering var en olämplig konstruktion, och nu har vi problem även med krypgrunderna, säger Johan Hedström, Småhussskadenämnden. De kallas ofta för torpargrunder, men ger till skillnad från de äldre motsvarigheterna en mycket fuktigare miljö. Trots det fortsätter många småhusföretag att bygga krypgrunder.

De enda grundkonstruktioner som inte förekommer i Småhussskadenämndens statistik är platta på mark

med underliggande isolering. Även varmgrunder fungerar bra. Den genomsnittliga kostnaden för att åtgärda hus som sökt hjälp via nämnden är 170.000 kronor.

Skriv ut artikeln

▲ UPP ► SVERIGE ► EKONOMI ► SPORT ► KULTUR ► HEI

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt. Eftertryck eller annan kopiering förbjuden.